

ilmunud

Toorjuustukookid

Hannah Miles
tõlkinud Maria Drevs
144 lk
köva köide

Toorjuustukooki serveeriti väidetavalt juba antiikajal olümpiamängudel osalejatele. Ja pole ka ime, et see maiuspala on ajaproovile vastu pannud. Toorjuustukooki on lihtne teha ning kreemja katte ja krõbeda põhja kombinatsioon paistab meeldivat kõigile, sest oma eripärased retseptid on peaaegu kõigil rahvastel.

Aga millist kooki valida – ahjus küpsetatud või külmkapis tehtud? Puuviljade või pähklitega? Plaadikooki või muffinivormis tehtud? Mahedamaitselist või natuke erilisemat? Raamatust leiad nii klassikalisi retsepte kui ka uusi ja üllatavaid ideid; tutud toorjuustukooki mitmete valmistamisviisidega ja saad teada, kui erineva maitsega need hõrgutised võivad olla.

Vesi mäletab

Emmi Itäranta
tõlkinud Kadri Jaanits
224 lk
köva köide

Vesi on maailmast otsa saamas. Täpselt kirjeldamata katastroofi tulemusel on tulevikumaailma kõige suurem defitsiit puhas vesi. Maailmas valitseb diktatuur, mille peamine ülesanne on vett jaopäraselt jagada, veekurjategijaid püüda. Mõned endisaegsed tehnikasaavutused on säilinud, aga suurem osa neist tundmatut otstarvet täitvatest vidinastest on aetud suurtesse jäätme-

aikudesse. Need ning peategelase Noria sugu-võsas säilinud teemeistri päevikud on ainus side eelmise maailmaga. Noria saab noore tüdrukuna teemeistriks ning oma suguvõsa suure saladuse hoidjaks. Paraku on teemeister oma ameti tõttu veepolitsei kõrgendatud tähelepanu all ning puhta vee varjamine on suurim mõeldav kuritegu. „Vesi mäletab” on hämmastavalt usutav ja hirmuäratav pilt meie võimalikust tulevikust ning keel, mis selle lugejani toob, on selge ja karastav nagu maa-alune allikas.

Ilmatsalu linnuretk

Elo Hermann
lauamäng karbis

Ilmatsalu Linnuretk saavad mängida igas vanuses huvilised: täiskasvanud, noored ja lapsed. Eesmärk on lindudega tutvaks saada ja nende maailma vastu huvi tekitada. Mängulaua on kujutatud Ilmatsalu linnumatkaraja geokaarti ja mängu teekonnaks on Ilmatsalu asuv Linnutee Rohelise klassi õpperada. Komplekti kuuluvate kaardipakkide abil avastate ka, kuidas linnud omavahel suhtlevad, mis juhib neid kaugete maade tagant eksimatult kodu leidma või millega on seotud nende tiivakuju ja lennukaar. Teadmised lauamängust kanduvad kohe ka loodusesse, sest linnufotod kaartidel on selgelt äratuntavad. Fotode autor on tuntud loodusfotograaf Remo Savisaar.

Lihtsatest asjadest algavad suured

ÜLLE KIIVET
tõlkija

Ulf Stark on seni eesti keeles esindatud kahe poistelooga („Täitsapoiss” ja „Võidumees”).

Mõlemad leidsid sooja vastuvõtu ja palju lugejaid. Ka Starki uue jutustuse „Vilista mulle, Johanna” peategelased on parajas algkoolieas poisid. Lugu käivitub sellest, et üks poistest käib vanaisal külas ja sünnipäeval, aga teisel polegi üldse vanaisa.

Sõber peab sõpra aitama, oma vanaisa teisele välja laenata hästi ei tahaks, ja nii leitaksegi olukorrale üsna ootamatu, aga armas ja igati loogiline lahendus. Uue vanaisaga võetakse mõlema osapoolte rõõmuks ette palju vahvaid asju, tehakse omakasupüüdmataid heategusid ja natukene pahandust, õpitakse vilistamist ja teineteisega arvestamist. Kõik see kokku aitab maailma tundma õppida ja sellest paremini aru saada.

Kes on Starki eelmisi jutte lugenud, sellele tuleb sündmustiku vankumatult loogiline areng, napp tekst ja täpne dialoog vägagi tuttav ette. Miski ei saakski teisiti minna nagu see just parasjagu läheb. Lihtsatest asjadest sünnivad arvamused ja arusaamad, millest kujuneb lõpuks maailmapilt ja kasvava inimese

Illustratsioon raamatust

eetiline selgroog. Jällegi kohtame seda tavapärasel imelisel nägemisel ja argipäeva eriliseks muutmisel, mis Starki lugudele nii omane. Tuttavlik mõnus huumor ja muhelema ajav südamlikkus lisab pildile sügavust ja lugemisele mõnu.

Ulf Starki tekst on nagu puljongikuu-bik – tihe ja toitev. On igatüüpe enda teha, kui palju ta oskab siia sisse oma kogemust või värvi ja maitset lisada.

Tõlkijana olen teksti nii rootsi kui ka eesti keeles mitmeid-setmeid kordi läbi hekseldanud, ja kui te nüüd minult küsite, kuidas Ulf Stark oma lihtsad lood nii võimsate üldistusteni arendab, siis vastan ausalt: ma tõesti ei tea! Mosaiki üldpildist arusaamiseks ei aita ju selle

tibatillukesteks ruudukesteks lahtivõtmise – need on igatüüpe omaette ilusad, aga üldmulje ja -mõju saavutavad need just koos.

Nii et lugege ja nautige. Ja kui keegi oskab öelda, mis Starki lugudele just selle eripärase ja nauditava maitse annab, siis andku teistelegi teada.

Vilista mulle, Johanna
Ulf Stark, Anna Höglund
tõlkinud Ülle Kiivet
64 lk, köva köide

Söök põnevamaks

Katkend raamatust „Väärt road”

See retseptikogu pakub ideid, kuidas hästi valitud maitseainete ning lisanditega lihtsaid kodutoite põnevamaks, maitsevammaks ning toitainerikkamaks muuta.

Retseptiraamatu teeb eripäraseks see, et lisaks toidu valmistamise kirjeldusele on retseptide juures roa toitainete sisaldus. Iga retsepti juures on ära märgitud vaid põhiline, mille pärast just seda toiduainet (aedvilja, liha- või piimasaadust, teraviljatoodet vm) süüa tuleks. Toiduainetes olevate mikrotoitainete (vitamiinid, bioelemendid) kohta on info esitatud lühikesel inimorganismi päevasest vajadusest.

Toitainete loetelus ei ole eraldi välja toodud maitserohelise toitainete sisaldust. Kui toiduportsjoni kohta tuleb üks vürtsitera või supilusikatäis hakitud peterselli (1 g), ei ole vürtsist-ürdist saadavad vitamiinid, bioelemendid, taimepigmendid vm arvestatavad tegijad meie päevase toitainete vajaduse rahuldamisest. See muidugi et tähenda, et vürtsid ja supirohelised ei ole olulised ja need võiks üldse retseptist välja jätta.

Vastupidi, ürdid ja vürtsid võimendavad toidu ülejäänud koostisosade maitset ning seetõttu väheneb näiteks vajadus roale soola lisada, mis on kindlasti oluline toidu tervislikkust silmas pidades. Maitsetaimed mitmekesistavad toidu maitset tervikuna ning muudavad roa potis või taldrikul isuäratavaks –

see on samuti söömise juures oluline.

Raamatust leiab 76 retsepti hominiku-söökidest ja suupistetest küpsetisteni. Toitude valmistamiseks on kasutatud rohkesti värsket aedvilja, marju, maitsetaimi, pähkleid, seeni jm.

Kommenteerib meditsiinilise biokeemia professor, meditsiinidoktor Mihkel Zilmer:

Anne Lille „Väärt road” on märkimisväärt raamat, sest lõpuks ometi on retsepti- ja kokaraamatute uputuses olemas see üks, milles on tähelepanu pööratud ka asjaolule, milliseid toitaineid iga toiduaine inimorganismile tegelikult annab. Enamasti esitatakse infot, nagu annaks see või teine toiduaine meie ainevahetusele olulisel määral lausa kõiki toitaineid. See pole kindlasti õige.

Raamatus nimetatakse iga retsepti juures toidu valmistamisel kasutatud komponentide toitainesisaldus. Nii saab kasutaja sisulise info toidu tegemise käigus ega pea seda kusagilt raamatu sabast otsima.

Peekonisse pakitud kanafilee.

FOTO VIRGE VIERTEK

Miks see on väärt roog?

Kanafilee on väherasvane ja väga rikkalik kõrge bioväärtusega valgu allikas. Kanalihas on rohkesti B1-, B2-, B3-, B5- ja B6-vitamiini, lisaks on kanalina ka oluline Q-vitamiini allikas. Peekonist saame rasvhappeid, inimorganismile sobiva aminohappelise koostise ja kõrge bioväärtusega valke, B-grupi vitamiine ning seleeni, kaaliumi, fosforit, tsinki, rauda jt. Maitseained võimendavad toidu koostisosade maitset ning mitmekesistavad selle maitset tervikuna.

Väärt road

Anne Lille
konsulteerinud
Mihkel Zilmer
208 lk
köva köide

ilmunud

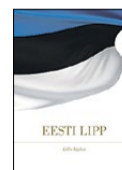
Eesti riigipead

Loone Ots
192 lk, köva köide
Loone Otsa raamat tutvustab meie riigijuhte kultuuriloo vaatenurgast. Ülevaate saab viieteistkümnele Eestit juhtinud mehe elust Konstantin Pätsist Toomas Hendrik Ilveseni. Esseelaadse vormis paigutab autor enam või vähem tuntud poliitika-kesksed elulood ajastu konteksti, näidates keskkonda, milles need mehed toimusid.

Eesti lipp

Küllo Arjakas
192 lk, köva köide
Eesti võib olla uhke, et meie esimene trikoloor, 1884. aastal Otepääl pühitsetud lipp on siiani alles. Põhiosa raamatust käsitleb Eesti lipu lugu alates 1880. aastatest kuni praeguseni. Põhjalikult jälgitakse sinimustvalge kujunemist ning levikut, muutumist rahvus- ja riigilipuks. Samm-sammult jälgitakse rahvusvärvide avalikku taasilumist 1980. aastatel. Raamat on illustreeritud rohke pildimaterjaliga.

Aja jälg kivis. Belgia, Holland, Luxemburg

Helgi Eri laid
240 lk, pehme köide
Sarja seitsmes raamat kutsub lugeja seekord kolme Lode-Euroopa riiki, mis on moodustanud Beneluxi nime kandva majandus-

ühenduse. BELgium, NETHERland, LUXembourg. Belgia, Holland ja Luxembourg. Kaht esimest tunneme ju ka Madalmaadena.

Eesti hümn

Küllo Arjakas
144 lk, köva köide
Raamatus antakse ülevaade maailma maade hümnidest, kus leidub isegi üht-teist kurioosset. Seejärel jälgitakse Eesti hümniteket ja omaks võtmist, hümnide küsimust 1920. aastate Eesti Vabariigis, selle saatust ajaloo suur-tormides ja au sees hoidmist paguluses ning Eesti hümnide taastamist laulva revolutsiooni päevil 1988. aastal. Viimased peatükid annavad ülevaate hümniteemaatikast juba taastatud Eesti Vabariigis. Raamatus on „Mu isamaa, mu õnn ja rõõm” noot ja sõnad ning CD-plaat salvestusega.

Kooliks valmis!

Loone Ots
160 lk, pehme köide
Kui väike inimene hakkab kooli minema, eeldavad suured, et üht-teist ta juba teab. Ta peaks oskama lugeda, lihtsaimad sõnu kirjutada ja kümne piires arvutada. Selle raamatu ülesanded on neile, kel õppekava tarkused käes, aga ka neile, kes neid alles harjutavad. Ülesanded aitavad näha samu asju veidi teisest nurgast ja tõusta lapsel teadmiste-ostuste trepil paar astet kõrgemale, kui keskmiselt koolimehele oodatakse. Eesmärk on omandada veelgi rohkem sõnavara, arendada loogikat ja väitlusoskust.

